

Стечишин А.В.,
кандидат юридичних наук,
викладач кафедри права та публічного управління
Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила»
м. Івано-Франківськ

ДЕМОКРАТІЯ І НАРОДОВЛАДДЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасні глобалізаційні процеси є основною умовою актуалізації дослідження демократії та народовладдя. Згадані поняття є важливими для розуміння того, як національні правові системи трансформуються у відповідності до глобальних тенденцій. З розвитком глобалізації національні демократії стикаються з новими викликами, такими як поява наднаціональних організацій, міжнародного права та транснаціональних структур управління, які впливають на національні правові системи. Вивчення народовладдя дає критично важливе розуміння того, як повинні розвиватися правові системи, щоб збалансувати національний суверенітет з вимогами наднаціональних правових систем.

Трансформація національних правових систем передбачає адаптацію демократичних принципів насамперед відповідності міжнародним правовим стандартам. Цей процес часто вимагає правових реформ, які включають глобальні норми прав людини, екологічні стандарти та економічні правила. Дослідження демократії в цьому контексті підкреслює напругу між місцевим демократичним врядуванням і зростаючим впливом глобального права, коли правові рішення, прийняті за межами національних кордонів, можуть впливати на внутрішні правові структури.

Більше того, у межах ідеї народовладдя та демократії вивчається діяльність і вплив на правові системи таких глобальних інституцій як Організація Об'єднаних Націй та Європейський Союз. Розвиток останніх завжди асоціюється з поширенням демократичних практик та верховенством права. Формування глобального права являє собою еволюціонуючу систему правових принципів, які виходять за межі національних кордонів, впливаючи на те, як демократичні цінності підтримуються в різних юрисдикціях. Розуміння цієї динаміки має вирішальне значення для розв'язання таких питань, як міжнародна відповідальність, транснаціональне правосуддя та дотримання прав людини.

Одночасно, вважаємо за доцільне звернути увагу на низку загроз, яких зазнають демократія та народовладдя в умовах глобалізації. По-перше, це різноманітні правові, політичні та економічні чинники, які підривають традиційне демократичне врядування. Однією з головних загроз є «деформація» або обмеження національного суверенітету, оскільки наднаціональні організації та транснаціональні корпорації все більше впливають на національні правові та політичні рішення. Подібна трансформація змінює здатність демократично обраних урядів діяти незалежно, часто підпорядковуючи національні інтереси глобальним економічним або регуляторним рамкам.

Другою загрозою є зростаючий вплив недержавних об'єктів у глобальному управлінні. Міжнародні фінансові інституції, транснаціональні корпорації та приватні організації часто діють поза прямим контролем демократичних урядів, але мають значний вплив на державну політику та правові реформи. Це створює дефіцит демократії, коли ключові рішення, що впливають на життя населення країни, приймаються суб'єктами, непідзвітними виборцям.

Більше того, глобалізація призвела до посилення соціальної і майнової нерівності, оскільки глобальна економіка є причиною маргіналізації вразливих верстви населення і як наслідок послаблює соціальні підвалини демократії. Економічна нерівність може підживлювати популізм і авторитаризм, оскільки позбавлені громадянських прав групи шукають альтернативні рішення для виправдання невдач демократичних інститутів. Ця тенденція також загрожує верховенству права, підриваючи довіру громадськості до демократичних процесів.

Третьою загрозою демократії та народовладдю, є зосередження контролю за засобами масової інформації в руках транснаціональних корпорацій. Така ситуація має прямим наслідком формування атрофованої громадської думки, яка часто не відповідає місцевим (локальним або національним) демократичним цінностям та пріоритетам. Така концентрація влади може обмежувати свободу вираження поглядів і плюралізм ідей [1, с. 308].

Крім того, глобалізація є умовою зростання цифрового контенту, а використання технологій державою і приватними корпораціями створює значні виклики для демократичних свобод. Широкомасштабний збір персональних даних може бути використаний для маніпулювання виборами, придушення інакомислення та порушення права на приватність, що послаблює основоположні принципи демократії, такі як прозорість та підзвітність.

Також варто говорити про загрозу фрагментації правових систем через збільшення кількості міжнародних угод і договорів, які накладають зобов'язання на держави без достатнього демократичного нагляду. Це може призвести до конфліктів між національним законодавством і глобальними правовими нормами, створюючи правову невизначеність, що послаблює демократичні інститути.

Суттєвою проблемою, що спровокована глобалізацією є міграція та пов'язані з нею демографічні зміни населення держав. Інтеграція різноманітних груп населення в національні правові системи може створити напруженість між підтримкою демократичних цінностей та пристосуванням до різних культурних чи правових перспектив, що потенційно може дестабілізувати демократичне врядування [1, с. 316].

Таким чином, дослідження демократії відіграють ключову роль у визначенні того, як взаємодіють глобальні та національні правові системи, що в кінцевому підсумку сприяє узгодженості та адаптивності глобального права у світі, що швидко змінюється. Глобалізація створює численні правові та структурні загрози для демократії, включаючи обмеження суверенітету, зростання кількості непідзвітних глобальних об'єктів, економічну нерівність, монополізацію засобів масової інформації, цифрове стеження та правову фрагментацію. Ці загрози вимагають ретельного правового аналізу та розробки надійних механізмів, які б забезпечили можливість адаптації та процвітання демократії в глобалізованому світі.

Список використаних джерел:

1. Народовладдя в Україні: глобалізаційні виклики: мон. / Р.О. Стефанчук, С.О. Кузніченко, І.М. Мишак, О.В. Совгіря, В.Л. Федорен: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 764 с.